

به نام خدا

نقش حافظه در یادگیری دانش آموزان

مولفان :

صبا خدادادیان

سلماز نیکنام

محبوبه هاشمی

مریم مهدوی واسوکلائی

انتشارات ارسطو

(سازمان چاپ و نشر ایران - ۱۴۰۳)

نسخه الکترونیکی این اثر در سایت سازمان چاپ و نشر ایران و اپلیکیشن کتاب رسان موجود می باشد

chaponashr.ir

سرشناسه: خدادادیان، صبا، ۱۳۷۱
عنوان و نام پدیدآور: نقش حافظه در یادگیری دانش آموزان/ مولفان صبا خدادادیان،
سلماز نیکنام، محبوبه هاشمی، مریم مهدوی واسوکلانی.
مشخصات نشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)، ۱۴۰۳.
مشخصات ظاهری: ۱۲۰ ص.
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۰۲۳-۳
وضعیت فهرست نویسی: فیبا
موضوع: یادگیری دانش آموزان - نقش حافظه
شناسه افزوده: نیکنام، سلماز، ۱۳۶۵
شناسه افزوده: هاشمی، محبوبه، ۱۳۵۹
شناسه افزوده: مهدوی واسوکلانی، مریم، ۱۳۶۳
رده بندی کنگره: PN۲۱۳۹
رده بندی دیویی: ۸۰۹/۲۶۳
شماره کتابشناسی ملی: ۹۴۹۳۸۷۱
اطلاعات رکورد کتابشناسی: فیبا

نام کتاب: نقش حافظه در یادگیری دانش آموزان
مولفان: صبا خدادادیان - سلماز نیکنام - محبوبه هاشمی - مریم مهدوی واسوکلانی
ناشر: انتشارات ارسطو (سازمان چاپ و نشر ایران)
صفحه آرای، تنظیم و طرح جلد: پروانه مهاجر
تیراژ: ۱۰۰۰ جلد
نوبت چاپ: اول - ۱۴۰۳
چاپ: زبرجد
قیمت: ۱۲۰۰۰۰ تومان
فروش نسخه الکترونیکی - کتاب رسان:
<https://chaponashr.ir/ketabresan>
شابک: ۹۷۸-۶۲۲-۴۰۸-۰۲۳-۳
تلفن مرکز پخش: ۰۹۱۲۰۲۳۹۲۵۵
www.chaponashr.ir

فهرست مطالب

صفحه	عنوان
۱۱	چکیده.....
۱۹	مقدمه:.....
۲۹	روش تدریس:.....
۲۹	تعریف عملیاتی :
۲۹	موفقیت تحصیلی :
۳۰	رشته های تدریس علوم انسانی :
۳۰	رشته های تدریس علوم پایه :
۳۰	سوابق تدریس :
۳۲	روش تدریس
۳۲	تقسیم بندی روشهای تدریس :
۳۲	الف- روشهای تاریخی
۳۴	۲/۱- آزادیها
۳۴	آزادی سنی
۳۵	آزادی شروع
۳۵	آزادی مدت تحصیل
۳۵	اصل آزادی فردی
۳۶	۲/۲- خلیفه

- ۳-۲ درسها ۳۶
- ب- روش های جدید ۳۷
- ۳- روش توضیحی ۳۷
- مهارت توضیح ۳۸
- ارزشیابی مهارت توضیح ۳۹
- برگ ارزشیابی مهارت توضیح ۴۰
- ۴- روش سخنرانی : ۴۰
- ویژگی های روش سخنرانی ۴۰
- مراحل سخنرانی ۴۱
- ۵- روش اکتشافی : ۴۲
- محاسن روش اکتشافی از دیدگاه (برونر) ۴۳
- محدودیت های روش اکتشافی ۴۴
- ۶- حل مسئله ۴۴
- راه های حل مسئله ۴۵
- حل مسئله از طریق بینش و شناخت ۴۵
- حل مسئله با روش تحلیلی ۴۶
- حل مسئله با روش دیویی ۴۷
- ۷- روش مباحثه و انواع آن ۴۷
- ۷/۱- بحث کنترل شده توسط معلم ۴۸

- ۴۸..... ۷/۲- بحث آزاد
- ۴۸..... ۷/۳- روش بحث گروهی
- ۴۹..... ۸- فن پرسش و پاسخ
- ۴۹..... ۸/۱- فرصت سؤال
- ۵۰..... ۸/۲- پرسش های پی گیر
- ۵۱..... ۸-۳- مهارت پرسش
- ۵۱..... انواع پرسش
- ۵۲..... طرز سؤال کردن
- ۵۳..... ۹- واحد کار (پروژه)
- ۵۳..... گروههای کوچک
- ۵۴..... یادگیری فردی
- ۵۴..... روش آزمایشی
- ۵۴..... روش نمایشی
- ۵۵..... گردش علمی یا فعالیت تجربی خارج از کلاس کار میدانی:
- ۵۶..... آموختن مفاهیم و اصول
- ۵۶..... الف- مفاهیم
- ۵۶..... ب- اصل
- ۵۷..... آموختن از طریق قیاس و استقراء
- ۵۸..... فن تمرین

- الف- تمرین تکراری ۵۹
- ب- تمرین استنباطی ۵۹
- ج- مرور ۶۰
- د- تمرین های عملی ۶۰
- تلفیق روشها ۶۰
- تعیین مراحل و روشهای تدریس ۶۱
- کارهای مقدماتی قبل از شروع تدریس ۶۱
- آماده سازی ۶۲
- ارائه درس جدید ۶۲
- فعالیت های تکمیلی ۶۲
- انتخاب مواد و وسایل آموزشی یا رسانه ها ۶۳
- تعیین فعالیتهای یادگیری ۶۵
- ارزشیابی (از نتیجه درس) ۶۵
- ب- مهارت های ضمن تدریس ۶۶
- ۲- مهارت برقراری ارتباط ۶۷
- ۱-۲- الگوی برقراری ارتباط در جریان تدریس ۶۸
- الگوی برقراری ارتباط در جریان تدریس ۶۸
- ۳- مهارت تمرکز بخشی ۷۰
- ۱-۳- توجه به نقش صدا و بیان معلم به هنگام تدریس ۷۰

- عوامل موثر در بهبود صدا ۷۱
- ارزشیابی صدا ۷۲
- ۲-۳- حرکت در کلاس ۷۳
- ۳/۳- توجه دادن کلامی و غیر کلامی ۷۳
- ۳/۴- ایجاد تنوع در برقراری رابطه بین افراد کلاس ۷۴
- ۳/۵- سکوت ۷۴
- ۳/۶- به کارگیری حواس مختلف ۷۴
- ۴- مهارت آماده سازی ۷۵
- ۴/۱- مطالب آماده سازی ۷۶
- ۴/۲- روش آماده سازی ۷۶
- ۵- مهارت ارائه درس جدید ۷۷
- ۵/۱- مهارت در انتخاب و تنظیم مطلب درس جدید ۷۷
- ۵/۲- مهارت در انتخاب روش ارائه درس جدید ۷۸
- ۶- مهارت جمع بندی ۷۸
- ۶/۱- اهداف جمع بندی ۷۹
- ۲-۶- انواع جمع بندی ۷۹
- جمع بندی تلخیصی (مروری) ۷۹
- جمع بندی اتفاقی ۸۰
- ۷- کلاسداری ۸۱

- ۸۲..... علل مسائل انضباطی
- ۸۲..... مسائل ناشی از معلم
- ۸۵..... ب- فقدان مهارت های تدریس
- ۸۵..... ۱- مشکلات ناشی از صدای معلم
- ۸۶..... ۲- عدم آشنایی کافی معلم با روشها و اصول یادگیری
- ۸۶..... ۳- عدم آمادگی برای جلسات تدریس
- ۸۷..... ۴- کلاسهای کسل کننده و یکنواخت
- ۵- تعیین تکالیفی که با نیاز و درک دانش آموزان مطابقت نداشته
باشد..... ۸۷
- ۸۸..... ۶- بی نظمی و عدم ثبات در فعالیتهای کلاسداری
- ۸۸..... ۷- عدم توجه به شرایط فیزیکی و رفاهی کلاس
- ۸۹..... مشکل آفرینی دانش آموزان
- ۸۹..... حفظ بی غرضی و داشتن سعه صدر
- ۹۱..... تعیین عمق مسئله
- ۹۳..... شناخت دانش آموز
- ۹۴..... انواع رفتارهایی که از دانش آموزان سر می زند
- ۹۸..... تغییر رفتارهای ناپسند دانش آموزان
- ۹۸..... نادیده گرفتن رفتارهای ناپسند در کلاس
- ۱۰۴..... صحبت با دانش آموزان

- چند رهنمود کلی در زمینه رفتار معلم در کلاس ۱۰۵
- ج- مهارت های پس از تدریس ۱۰۶
- ۱- فعالیت های تکمیلی ۱۰۶
- ۱/۱- مهارت در انتخاب مطلب برای انجام فعالیت های تکمیلی ۱۰۷
- ۱/۲- مهارت در انتخاب روش برای انجام فعالیت های تکمیلی: ۱۰۷
- خلاصه نویسی روی تخته سیاه ۱۰۸
- تمرین : ۱۰۸
- ایفای نقش : ۱۰۹
- مسئله دادن ۱۰۹
- تکلیف شب ۱۰۹
- واحد کار ۱۰۹
- ارزشیابی ۱۱۰
- نتایج کتابت ۱۱۰
- نتیجه گیری: ۱۱۲
- نتایج کتاب ۱۱۳
- الف- نتایج توصیفی : ۱۱۳
- ب- نتایج استنباطی ۱۱۴
- مشکلات و تنگناهای کتاب : ۱۱۵
- پیشنهادات ۱۱۶

الف - پیشنهادات اجرایی : ۱۱۶

ب- پیشنهادات کتابی ۱۱۶

منابع: ۱۱۹

چکیده

حافظه یکی از اساسی‌ترین و حیاتی‌ترین عناصر در فرآیند یادگیری دانش‌آموزان است. این توانایی به آنها اجازه می‌دهد که اطلاعات جدید را جذب کرده، ذخیره کنند و سپس در زمان نیاز به آنها دسترسی پیدا کنند. بدون حافظه، یادگیری به معنای واقعی ممکن نخواهد بود، زیرا اطلاعات تنها برای مدت کوتاهی در ذهن باقی می‌مانند و به زودی فراموش می‌شوند.

حافظه در یادگیری دانش‌آموزان می‌تواند به دو نوع کوتاه‌مدت و بلندمدت تقسیم شود. حافظه کوتاه‌مدت برای نگهداری موقتی اطلاعات استفاده می‌شود و ظرفیت محدودی دارد. این نوع حافظه در فرآیندهایی مانند یادگیری اعداد، تلفظ کلمات جدید و حل مسائل ریاضی کاربرد دارد. اطلاعاتی که به طور مرتب مرور و تمرین شوند، به حافظه بلندمدت انتقال می‌یابند.

حافظه بلندمدت، اطلاعات را برای مدت زمان طولانی‌تری نگه می‌دارد و به دانش‌آموزان اجازه می‌دهد که مطالب آموخته‌شده را در زمان‌های مختلف به یاد آورند و استفاده کنند. این نوع حافظه برای ذخیره مفاهیم عمیق‌تر و پیچیده‌تر مانند فرمول‌های ریاضی، قوانین علمی و تاریخ‌های تاریخی

ضروری است. روش‌های تقویت حافظه بلندمدت شامل مرور مکرر، استفاده از تکنیک‌های حافظه‌ای مانند تصویرسازی ذهنی و ایجاد ارتباطات معنادار بین اطلاعات مختلف است.

یکی از روش‌های تقویت حافظه، استفاده از تکنیک‌های یادگیری فعال است. این تکنیک‌ها شامل مشارکت فعال دانش‌آموزان در فرآیند یادگیری مانند بحث‌های گروهی، پروژه‌های عملی و بازی‌های آموزشی می‌شود. این فعالیت‌ها باعث می‌شوند که دانش‌آموزان به طور فعال با مطالب درگیر شوند و به این ترتیب، اطلاعات بهتر و به مدت طولانی‌تری در حافظه‌شان ذخیره شوند.

علاوه بر این، خواب نقش مهمی در تثبیت اطلاعات در حافظه دارد. در هنگام خواب، مغز اطلاعات روزانه را پردازش و ذخیره می‌کند. بنابراین، خواب کافی و با کیفیت می‌تواند به بهبود عملکرد حافظه و در نتیجه، یادگیری بهتر کمک کند. تحقیقات نشان داده است که خواب ناکافی می‌تواند باعث کاهش توانایی‌های شناختی و حافظه‌ای دانش‌آموزان شود.

تمرین‌های منظم و مرور مطالب نیز می‌تواند به تقویت حافظه کمک کند. این روش‌ها به دانش‌آموزان کمک می‌کند تا اطلاعات را به طور منظم مرور کرده و به حافظه بلندمدت انتقال دهند. یکی از روش‌های مؤثر مرور، استفاده از فلش کارت‌ها و تست‌های کوتاه است که باعث تقویت یادآوری و تثبیت اطلاعات در ذهن می‌شود.

تنظیم محیط یادگیری نیز می‌تواند بر عملکرد حافظه تأثیر بگذارد. یک محیط یادگیری مناسب که شامل نور مناسب، کمترین میزان نویز و

تجهیزات آموزشی مناسب باشد، می‌تواند به تمرکز بهتر و در نتیجه، عملکرد بهتر حافظه کمک کند. همچنین، ایجاد یک فضای مثبت و حمایتی می‌تواند انگیزه و اعتماد به نفس دانش‌آموزان را افزایش دهد و به یادگیری مؤثرتر کمک کند.

استفاده از فناوری‌های نوین مانند نرم‌افزارهای آموزشی و اپلیکیشن‌های یادگیری می‌تواند به تقویت حافظه دانش‌آموزان کمک کند. این ابزارها با ارائه روش‌های تعاملی و جذاب، فرآیند یادگیری را لذت‌بخش‌تر کرده و به تثبیت بهتر اطلاعات در حافظه کمک می‌کنند. بازی‌های آموزشی و شبیه‌سازهای دیجیتال نیز می‌توانند به یادگیری عمیق‌تر و بهتر مطالب کمک کنند.

مغز انسان به روش‌های متنوعی از جمله تصویرسازی ذهنی، رمزگذاری معنایی و تکرار اطلاعات برای ذخیره و بازیابی اطلاعات استفاده می‌کند. استفاده از این تکنیک‌ها در فرآیند یادگیری می‌تواند به تقویت حافظه کمک کند. به عنوان مثال، تصویرسازی ذهنی می‌تواند به دانش‌آموزان کمک کند تا اطلاعات پیچیده را به صورت تصاویر ساده و قابل درک تبدیل کرده و به راحتی به خاطر بسپارند.

عوامل احساسی و انگیزشی نیز بر حافظه و یادگیری تأثیر می‌گذارند. یک دانش‌آموز که انگیزه بالایی دارد و به یادگیری علاقه‌مند است، اطلاعات را بهتر و به مدت طولانی‌تری در حافظه‌اش نگه می‌دارد. ایجاد انگیزه از طریق تشویق، پاداش و ارائه چالش‌های مناسب می‌تواند به بهبود عملکرد حافظه کمک کند.

تمرین‌های ذهنی مانند پازل‌ها، بازی‌های فکری و فعالیت‌های خلاقانه می‌توانند به تقویت حافظه و بهبود عملکرد شناختی کمک کنند. این فعالیت‌ها باعث تحریک مغز و ایجاد ارتباطات عصبی جدید می‌شوند که می‌تواند به بهبود حافظه و یادگیری کمک کند.

تغذیه سالم نیز نقش مهمی در بهبود عملکرد حافظه دارد. مصرف مواد غذایی حاوی اسیدهای چرب امگا-۳، ویتامین‌ها و مواد معدنی می‌تواند به تقویت عملکرد مغز و حافظه کمک کند. همچنین، پرهیز از مصرف مواد مضر مانند نوشیدنی‌های الکلی و غذاهای فرآوری‌شده می‌تواند به حفظ سلامت مغز و حافظه کمک کند.

تکنیک‌های مدیریت استرس نیز می‌تواند به بهبود عملکرد حافظه کمک کند. استرس مزمن می‌تواند تأثیر منفی بر حافظه و توانایی‌های شناختی داشته باشد. استفاده از تکنیک‌های مدیریت استرس مانند مدیتیشن، تمرین‌های تنفسی و ورزش‌های آرامش‌بخش می‌تواند به کاهش استرس و بهبود عملکرد حافظه کمک کند.

همکاری و تعامل با همکلاسی‌ها و معلمان نیز می‌تواند به تقویت حافظه و یادگیری کمک کند. بحث و تبادل نظر با دیگران می‌تواند به درک بهتر مطالب و تثبیت آنها در حافظه کمک کند. فعالیت‌های گروهی و پروژه‌های مشترک نیز می‌توانند به تقویت حافظه و بهبود مهارت‌های اجتماعی دانش‌آموزان کمک کنند.

در نهایت، برنامه‌ریزی مناسب و مدیریت زمان می‌تواند به بهبود عملکرد حافظه و یادگیری کمک کند. ایجاد یک برنامه‌ریزی منظم برای مطالعه و